

CASA FANTASTICA

Inleiding

In het kader van het spiegeltentfestival gaan de leerlingen van de Malburgse scholen binnenkort naar de voorstelling Casa Fantastica. René Hildesheim, Marco Holmer en Marja Goddijn van Stichting Poehaa spelen over huizen, bijzondere plekje's in huis, en wat je met je fantasie daar allemaal kunt bedenken.

Met deze lesbrief willen we de leerkrachten in staat stellen rondom het thema 'huis' en het fantastische huis 'Casa Fantastica' zelf activiteiten in de klas te ondernemen. De eerste activiteiten (1) beginnen vaak bij het huis zelf, rondom vragen als: hoe woon je, met wie, hoe ziet je favoriete plekje eruit, welke voorwerpen worden in welke kamer gebruikt?

De activiteiten erna (2) gaan verder dan de feitelijke situatie en zijn bedoeld om de fantasie van de leerlingen te prikkelen. Hoe ziet jouw fantasiehuis of -kamer eruit? Hoe ontwerp je een trapleuningsieraad of een eigen luie stoel? Een aantal van deze activiteiten zullen worden uitgewerkt in verlengde schooldagcursussen die aan het thema Casa Fantastica zijn gewijd. Het gehele project zal worden afgesloten met een tentoonstelling van het Droomhuis, Casa Fantastica, in Hotel Zuid.

De activiteiten zijn opgesplitst in activiteiten voor onder-, midden- en bovenbouw. Elke leerkracht is natuurlijk vrij om uit de ideeën en lessuggesties die dingen te kiezen die hij of zij zelf leuk en bruikbaar vindt voor de eigen klas.

Inhoud:

- het huis
- de woonkamer
- de keuken
- de slaapkamer
- de badkamer
- de omgeving van het huis

Het huis

Wie wonen er bij je in huis?

Welke kamers zijn er in je huis? En hoeveel zijn dat er?

Hoe ziet je huis eruit?

Opdrachten onderbouw, middenbouw:

Beeldend werken: alle bewoners

Teken alle mensen die in je huis wonen. Eventueel ook de dieren die in huis wonen.

Variatie op gewone tekening:

- Laat de leerlingen de bewoners schilderen, eventueel op een heel groot vel papier..
- Geef de leerlingen een tekenvel in de vorm van een huis. Daarop kan de tekening van de bewoners worden gemaakt.
- De leerkracht kan ook een tekening van een huis maken en deze op A3 kopiëren. De deuren en ramen worden door de kinderen opengeprikt. Achter elk raam en elke deur wordt een bewoners van het huis geplakt.

Vertellen en drama (1) wat doe je met....?

Verzamel allerlei spullen die bij verschillende kamers van het huis horen, zoals: keukengerei, fotolijstjes, kussen, tafelkleedje, krant, wc rol, handdoek, enz. Er kunnen ook allerlei andere kleinere voorwerpen bij zitten, zoals schaar, lepel, vaasje, pen, stofdoek, knuffel, wekker, glas, deodorant, tandenborstel. Bij deze voorwerpen kan meer discussie ontstaan over in welke kamer de voorwerpen thuishoren.

- Laat de leerlingen benoemen wat elk voorwerp is, in welke kamer je het voorwerp kunt vinden en waarvoor het gebruikt wordt.
- Laat de leerlingen uitbeelden wat je met de voorwerpen kunt doen.
- Vraag aan de leerlingen om een voorwerp te kiezen en dit te vergelijken met het voorwerp dat ze thuis hebben. Laat elk kind de verschillen proberen te beschrijven (deze schaar is rond, maar die bij ons is puntig en heel groot en hij is hier rood...)

Opdracht middenbouw, bovenbouw:

Beeldend (1): een huis in laagjes

- Laat de leerlingen hun huis van de buitenkant tekenen. Daaronder komt een vel papier waarop de leerlingen het interieur van hun huis tekenen. Zorg dat de vellen zo op elkaar worden geplakt dat je de voorkant van het huis kan openslaan en dan de binnenkant van het huis kunt bekijken.

Beeldend (1): een huiskwartet maken

Deel de leerlingen in tweetallen. Geef alle leerlingen vier kaarten van karton, elke kaart ter grootte van ¼ A4 vel. Geef dan elk tweetal een kamer van het huis (slaapkamer/ woonkamer/ keuken/ hal- gang/ badkamer-w.c./ de schuur/ de kelder/ de tuin-balkon) als opdracht voor het maken van een kwartet. De ene leerling bedenkt 4 voorwerpen die in deze kamer te vinden zijn, de andere leerling bedenkt 4 verschillende dingen die je kunt doen in deze kamer. Op elk kaartje wordt de kamer en vervolgens onderaan steeds de 4 dingen geschreven, in verschillende volgorde. Bovenaan de kaart wordt ruimte overgelaten om een kleine tekening te maken.

Drama (1) levend kwartetten.

Naar aanleiding van het kaartspel krijgt elke leerling nu een kaart. Het meest gemakkelijke is hiervoor de doe-kaarten te gebruiken. De leerling die een kaart trekt, gaat deze kaart spelen. Verdeel de leerlingen in groepjes van waaruit ze het spel gaan spelen. Deze leerlingen vertellen aan elkaar welke kaart ze zijn.

Ieder groepje dat een kaart erbij probeert te vragen, moet een naam van een kind noemen en dan uitbeelden welke kaart hij wil hebben van een bepaalde kamer, (het werkwoord mag niet gezegd worden, anders is de vrager af) Als de vrager goed heeft gevraagd, beantwoordt het kind met de kaart met dezelfde beweging..

Beeldend (2) ; je droomhuis

- Voer een gesprek met de leerlingen over hun droomhuis. Wat voor huis zouden ze willen hebben als ze het zelf kunnen wensen? Laat hen dit huis tekenen/ plakken met verschillende materialen en plaatjes uit tijdschriften of schilderen. Bekijk naderhand de werkstukken met elkaar en bespreek ze na aan de hand van de vragen als: wat zie je, wat valt je op, wat vindt je een heel leuk idee (aan de toeschouwers)? Kon je alles tekenen wat je had bedacht? Wat was moeilijk om te tekenen/ schilderen? Wat wil je er nog bij vertellen?

Opdrachten bovenbouw:

Tekenen (1), Plattegrond

- Laat de leerlingen een plattegrond tekenen van hun huis. De oudste leerlingen kunnen dit eventueel echt op schaal doen, nadat ze thuis de maten hebben opgemeten.

Schrijven (2) Een boekje met een kijkje achter de deur

- Laat de leerlingen korte verhaaltjes bedenken bij verschillende kamers in huis. Voorbeelden daarbij zijn te vinden in bijvoorbeeld het huis met de 7 kamers van Joke van Leeuwen en Het Gele Huis (een vertaling van een deens boek). De verhaaltjes kunnen individueel bij een van de kamers gemaakt worden of in tweetallen bedacht worden, waarbij een van de leerlingen tekent en de ander schrijft. De leerlingen kunnen de verhaaltjes in kleine boekjes opschrijven en tekenen. Halveer daarvoor vellen A4 formaat en vouw deze dan weer dubbel, zodat er een klein boekje ontstaat. Laat de leerlingen op de voorpagina een deur tekenen, eventueel met een bordje erop wat voor kamer dit is. Plak de boekjes naast elkaar op een vel in de vorm van een huis. Nu ontstaat er een huis met heel veel deuren. Elke deur geeft toegang tot een verhaaltje waarin een andere kamer centraal staat.

Tekenen, schrijven (1 en 2)

- Praat met de leerlingen over welke regels er bij hen in huis zijn. Noem zelf eerst eigen voorbeelden, zoals schoenen vegen bij het binnenkomen, tanden poetsen voor Sesamstraat, handen wassen voor het eten, niet praten wanneer... , pas na 5 uur t.v. kijken of computeren.
- Noem voorbeelden van bekende huisspreuken als: oost- west, thuis, best en Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens. De leerlingen zullen misschien zelf ook spreuken of tegeltjeswijsheden kennen.
- Laat iedere leerling een huisregel uitkiezen en daar een spreuk voor bedenken.
- Het leukste is het als deze spreuken met watervaste viltstift op een echte tegel of bordje worden geschreven. Er is ook tegel- en bordenverf in de handel die blijft zitten als de tegel of het bord in de oven wordt gebakken.

En verder:

- Ga in op verschillen die er zijn tussen soorten huizen. Woont iedereen in een huis met een puitdak? Gebruik boekjes die over dit onderwerp gaan, zoals: 'hier woon ik' (Boboboekje) van Tje Kong King en Simone Schnell (?)
- Verzamel ook andere boekjes over het huis, via de bibliotheek kunt u een boekcollectie rond dit thema aanvragen.

De Woonkamer

Hoe ziet jullie woonkamer eruit?

Wat doet iedereen in de kamer?

Opdrachten onderbouw :

Beeldend (1) De woonkamer bij je thuis

- Laat de leerlingen hun eigen woonkamer tekenen. Laat hen naderhand vertellen of waar iedere bewoner van het huis graag zit. Waar zit jij? Waar zijn je vader, moeder, je zusjes of broertjes?
- Laat de leerlingen het mooiste voorwerp uit de woonkamer(op groot formaat) tekenen of (groot) schilderen.

Beeldend (2) Maak je eigen behang

- Laat de leerlingen van fietsband figuurtjes knippen en op een houtblokje plakken. Zo krijg je stempels met een bepaalde vorm. De leerlingen kunnen ook sjablonen maken door figuurtjes uit kartonnen vierkantjes te prikken of knippen. Met de stempels en sjablonen kunnen de leerlingen hun eigen behang maken. Vaak zijn oude witte rollen behang heel geschikt op figuurtjes op de stempelen.

Drama (1) Tableau's

- Maak verschillende tableau's (stilstaande beelden) van waar iedereen zit en wat hij doet. Een van de kinderen regisseert steeds zo'n tableau aan de hand van vragen. Waar staat bij jullie de bank en de tafel en de stoelen? Waar staat de t.v.? Waar is je vader? Wat doet hij? Waar is je moeder? Wat doet zij? Waar ben jij meestal? Wat doe je dan?
- Laat de tableau's tot leven komen, eventueel met het geluid erbij (stofzuiger, t.v., autootjes)

Opdrachten middenbouw:

Beeldend (1) De woonkamer in laagjes

- Laat de leerlingen op een vel eerst alle meubels tekenen en op een apart doorzichtig sheet kunnen ze dan de bewoners van het huis tekenen. Deze sheet kan dan aan de eerste tekening met de meubels worden vastgeplakt.

De woonkamer als poppenhuis

- De leerlingen kunnen ook een soort poppenhuis maken van een (schoenen)doos waarin alle meubels en voorwerpen worden gemaakt van andere doosjes, w.c.rolletjes en stevig papier (opgeplakt aan omgevouwen randje). De mensen in de kamer kunnen eventueel met pijpenragers worden gemaakt, of uitgeknipt van stevig papieren en dan rechttop vastgeplakt.

Drama (2) Van tableau's naar spelsituaties

- Maak tableau's van waar iedere bewoner in de huiskamer zit en wat hij/zij doet(zie onderbouw).
- Laat de tableau's tot leven komen, maar nu in slow motion. Doe dat ook eens op verschillende soorten muziek (klassieke muziek, harde rock, vrolijke samba, enz.)
- Bedenk spelsituaties rond de bank aan de hand van dingen die de kinderen aangeven. Laat steeds enkele kinderen deze situatie spelen. Bijvoorbeeld:
 - vader slaapt en wordt wakker gemaakt
 - iemand knoeit op de bank

- dier zit op de bank en wil er niet af
- iemand pikt je plaatsje op de bank in,

Beeldend (2) Theatertje op schoot

- Maak een poppenhuis in de vorm van een theatertje op schoot. Gemaakt van een open (schoenen) doos op de zijkant, met alleen de meubels van de woonkamer. Laat de leerlingen op stevig papier de verschillende bewoners in het huis tekenen terwijl ze iets doen (stofzuigen, krant lezen, computeren). Ze knippen deze poppetjes uit en plakken deze figuurtjes op een satéprikker (satéprikker, afhankelijk van de plaats van waaruit elk poppetje tevoorschijn komt). Om de poppetjes te bewegen kan er bijvoorbeeld de deur van de kamer aan een van de zijmuren opengeknipt worden. Van hieruit kunnen de poppetjes tevoorschijn komen en weer weg gaan. Ook kunnen er één of meer gleuven in de vloer van het woonkamertheater worden gemaakt, waardoor de figuurtjes op de stokjes kunnen bewegen (satéprikkers aan de onderkant).

Opdrachten bovenbouw:

Beeldend (1) Plattegronden

- De leerlingen kunnen ook per kamer een plattegrond maken. Alle meubels worden daarop schematisch getekend.

Beeldend (2) Je eigen ontwerp

- Daarna wordt de kamer nog eens getekend, maar nu worden er geen meubels getekend, maar deze worden op een los vel getekend en uitgeknipt. De leerlingen kunnen nu hun eigen indeling maken van de kamer en de meubels daarin een eigen plaats geven.

Drama (1en 2) De televisie

- In de meeste woonkamers staat de televisie centraal. Praat met de leerlingen over favoriete programma's en saaie of ergerlijke programma's.
- Deel de klas op in groepjes. Elk groepje krijgt een (soort) t.v.programma toegewezen en maakt daarmee een kleine presentatie. (nieuws, reclame, quiz, spannende film, soap, tekenfilm, actualiteitenprogramma) Spreek de scènes na op de vraag wat de kijkers begrepen en niet begrepen, wat ze leuk vonden aan de scène en welke tips ze nog hebben voor de spelers om de scène nog interessanter te maken.

De keuken

Welke spullen vind je allemaal in de keuken?

Opdrachten onderbouw en middenbouw:

Vertellen en spel(1): Keukengerei

- Verzamel allerlei keukenspullen, bekend en minder bekend keukengerei. Vraag aan de leerlingen of ze weten waarvoor alle spullen gebruikt worden.
- Leg verschillende keukenspullen onder een doek. Laat alle leerlingen naar de voorwerpen kijken. Leg dan de doek weer over de spullen. Weten de leerlingen nog wat er voor spullen lagen? Vraag welke voorwerpen ze zich nog herinneren. Voor de oudere leerlingen kunt u vragen om de voorwerpen die ze zich nog herinneren te tekenen op een vel papier of deze op te schrijven.

Beeldend(1): schilderij maken

- Laat de leerlingen een van de voorwerpen kiezen en deze zo natuurgetrouw mogelijk eerst natekenen en laat de leerlingen dan een groot schilderij maken van het keukengereedschap.

Spel (1): verpakkingen

- Laat de leerlingen verpakkingen van allerlei producten uit de keuken verzamelen, waarbij nog zichtbaar is wat er in elk pak of blik heeft gezeten.: pudding- en rijstdoosjes, toetjesbakjes, lege flessen, lege blikken.
- Maak hiervan een opstelling in de poppenhoek of op een tafel in de klas.
- Laat de jongste leerlingen hiermee 'winkeltje' of 'keukentje' spelen.
- Laat de oudere leerlingen hiermee een maaltijd bedenken, voor deze maaltijd maken ze een boodschappenlijstje met de verpakkingenproducten.

Opdrachten middenbouw, bovenbouw:

Beeldend (2): verpakkingen

- Laat de leerlingen verpakkingen verzamelen. Praat met hen over wat ze mooie en minder mooie verpakkingen vinden.
- Laat elke leerling zelf een soort verpakking voor een fantasieetensproduct ontwerpen.
- De leerlingen kunnen in groepjes van de dozen en blikken een fantasietoren bouwen.
- De leerlingen kunnen ook in groepjes collages maken met de losse labels van allerlei verpakkingsmateriaal.

Beeldend(2): een uitvouwkeuken.

- Geef alle leerlingen een lang stuk stevig papier, wat in drieën gevouwen kan worden. Laat de leerlingen hierop een keuken tekenen, maar het wordt een pop-up, uitvouwkeuken. De leerlingen mogen de kastdeurtjes, ovendeur, keukendeur e.d. openknippen. Ze mogen bedenken wat er in elk kastje kan zitten en op apart papier kunnen ze deze spullen tekenen. Deze tekeningetjes worden dan achter de deurtjes geplakt worden, De uitvouwkeuken kan liggend bekeken worden, maar als het karton stevig genoeg is, kan de keuken ook rechtop gezet worden.

Muziek (2); een keukenorkest

- Verzamel keukenspullen: lepels, pannen, deksels, potten, raspen en schaven, zoutvaatjes, macaroni- of rijstbussen, enz.
- Laat elke leerling uit deze berg een keukenvoorwerp kiezen. In de kring demonstreert elke leerling hoe zijn voorwerp klinkt.
- Groepeer (met de leerlingen) de keukeninstrumenten. De zwaar klinkende instrumenten bij elkaar, de fijne geluiden, de raspen en schaven en schudinstrumentjes bij elkaar. Zorg ervoor dat de leerlingen met de zware voorwerpen een beetje ritmevast zijn, want zij moeten het ritme voor de groep vasthouden.
- Sla een eenvoudig ritme op een wat zwaarder klinkend keukenvoorwerp(4 of 8 tellen). Vraag de leerlingen om dit ritme te herhalen. Varieer steeds op het ritme en laat de leerlingen dit herhalen.
- Begin zelf een ritme te slaan. Laat vervolgens steeds een leerling er met een eigen ritme bijkomen.
- Laat de leerlingen doorspelen, maar dirigeer nu: geef aan welke leerlingen doorgaan en welke even stoppen, wie er hard speelt en wie zacht.

- Kies een liedje, liefst een keukenliedje, zoals bijvoorbeeld ‘Het fluitketeltje’ van Annie M.G.Schmidt en maak hierop samen met de leerlingen een muziekbegleiding.

De keuken heeft met eten te maken.

Kan je bij jullie in de keuken eten? Hoe eet je? Wat eet je?

Opdrachten onderbouw en middenbouw:

Drama(1): vind je het lekker of juist niet?

- Inventariseer met de kinderen wat ze allemaal eten. Wat eten ze bij het ontbijt? Wat eten ze vaak 's avonds? Wat vinden ze lekker en wat niet? Zijn er nog soorten eten bij die sommige leerlingen eten maar voor andere kinderen onbekend zijn?
- Noem steeds een soort eten en laat de leerlingen met hun gezicht uitbeelden of ze dat lekker vinden, matig vinden of juist helemaal niet lusten? Bij de oudere groepen kan een kind het noemen van soorten eten na verloop van tijd overnemen.

Beeldend (1) : lievelingsmaaltijd-placemat of bijzondere maaltijd- placemat maken

- Teken op een vel A3 of A4 een groot bord, met bestek ernaast. Kopieer dit voor alle kinderen. Laat elk kind op dit bord zijn lievelingseten tekenen en deze tekening ook inkleuren.
Als dat financieel haalbaar is, kunnen deze tekeningen geseald of geplastificeerd worden, zodat ze ook werkelijk als placemat kunnen worden gebruikt.
- Voor de middenbouw kunt u de opdracht ook wat toespitsen op bijzonder eten. Inventariseer met de kinderen wat het meest bijzondere eten is dat ze ooit gegeten hebben. Vraag hen vervolgens om dit eten op het bord te tekenen.

Spel (1): Hoe voelt eten?

- Doe verschillende gedroogde etenswaren (macaroni, rijst, erwten, suiker, noten) in ondoorzichtige zakjes. Laat de leerlingen de zakjes voelen en zo raden wat er in de zakjes zit.

Hoe ruikt en proeft het?

- Doe verschillende etenswaren met een sterke geur in potjes en zet deze in het donker, zodat de leerlingen niet kunnen zien wat er in de potjes zit. Laat hen aan de hand van de geur raden wat er in de potjes zit. Laat hen vervolgens uit alle potjes proeven.

Hoe klinkt eten?

- Doe gedroogde etenswaren in fotohulsjes, buisjes of potjes. Laat de leerlingen horen hoe de verschillende etenswaren klinken. Als de etenswaren in de fotohulsjes of ondoorzichtige buisjes zit, kunnen de leerlingen ook proberen te raden wat er in elk buisje zit.

Opdrachten bovenbouw:

Beeldend, schrijven (2): een menukaart

- Misschien heeft de leerkracht nog een menukaartje als voorbeeld, misschien is ook een menukaart uit een restaurant te lenen. Toon deze menukaarten aan de kinderen en vraag hen om (individueel of in tweetallen) een menukaart te ontwerpen van hun lievelingsgerechten, met een voorafje, een hoofdmaaltijd en een toetje.
Het gaat niet alleen om de lekkere gerechten, het gaat ook om de kaart zelf, die moet er prachtig en apart uitzien. Om de leerlingen daarvoor een richting aan te geven, kan de leerkracht vragen bij welke gelegenheid de maaltijd wordt opgediend: bruiloft, verjaardag, kerstmis, suikerfeest, enz.

En verder...

- Kunnen de leerlingen natuurlijk ook eigen gerechten bereiden, zoals droomtoetjes met allerlei vla en pudding, lekkere vruchten, limonade, hagelslag en wafels.

De slaapkamer:

Met wie slaap je op de kamer?

Moet je je eigen kamer opruimen? Wat moet je thuis voor klusjes doen? Heb je daarover wel eens ruzie?

Wat heb je nodig om in slaap te komen?

Droom je wel eens? Zijn dat mooie of juist angstige dromen?

Wordt je 's nachts wel eens wakker? Waarvan? Wat doe je dan?

Speel je ook vaak op je kamer? Wat heb je er voor speelgoed? Wat is je lievelingsplekje?

Heb je ook je kleren in een kast op je kamer? Beschrijf je mooiste kleren. Beschrijf je lekkerst zittende kleren.

Opdrachten onderbouw, middenbouw

Spel:

Lees het versje van Annie M.G. Schmidt: ik lig al in bed (bijlage).

Wat doen de anderen denk je als jij al naar bed bent?

Kan je ook wel eens niet slapen? Wat doe je dan?

Je lievelings kussen - een elf- poëzie

Je kamer tekenen

De plek waar je speelt: wat doe je er? Lievelingsspel? Storen

Je droomkleren

Spiegel

Badkamer

Douchegordijn Watervaste stiften

Water: waterspelletjes spelen

Uitbeelden wat je met water kunt doen:Thee drinken/ douchen/ kraan en eten/ doortrekken

Dragen van water. Wanneer doe je dat? Waarin? Hoe draag je het? Twee emmertjes water halen.

Het water wordt..... de zee

Waterspelletjes met bootjes

Geleide fantasie

VSD activiteiten:

- Een eigen luie stoel maken, met alles erop en eraan.
- Oude meubelen versieren met.... Alles mag: verzamelingen van doppen of schelpen, plaatjes, glitter.
- T.V. programma's maken en opnemen op video.
- Een geluidsbehang maken. Opnemen van huisgeluiden, eventueel afgewisseld met verschillende soorten muziek, met verschillende geluiden van de televisie.
- Een geluidenkwis maken voor jongere kinderen met geluiden uit het huis.
- Mama- en papakastjes of je eigen kastje maken, beschilderen en beplakken met allemaal plaatjes en info over jezelf: met je lievelingseten, je lievelingsmuziek, hoe je eruit ziet en hoe je eruit zag, je wensen, wat je later worden wilt, enz.
- Een trapeuning sieraad maken
- Bewegende schilderijen a la Harry Potter maken
- Clipje met bijvoorbeeld als onderwerp: buiten in de buurt, de Malburgen-gang/posse., eventueel gecombineerd met een Recht voor je rap – rap

De omgeving van het huis

De weg van school naar huis/ je bureu
Speelplekjes en spelletjes

